

En fjärran fjärran sång

Det måste ha varit någon gång i början på sextiotalet som jag såg bilden. Jag bläddrade i ett konstlexikon och där var den. En kvinna i en lång blå klänning med armarna utsträckta åt sidorna. Bakom henne en slänt med några små buskar. Man kan se på hennes ansiktsuttryck att hon lyssnar intensivt och att hon fångas av, och kanske rör sig till det som hon hör.

Upphovsmannen till tavlan är en schweizare som hette Ferdinand Hodler. Han räknas som en förgrundsfigur i den konstriktning som kallas jugend eller art nouveau och växte fram kring sekelskiftet 1900. Tavlan kallas Sång ur fjärran. Hos mig väckte den genast frågan: hur låter den där sången? Jag tänkte mig inte att den skulle finnas som en solosång med en hörbar text, snarare som en klang av många röster.

Åren gick och tanken på den där bilden låg och grodde någonstans i mitt minne. En gång på sjuttiotalet såg jag en kvinna i en nästan likadan klänning komma gående över Gärdet i Stockholm när jag i bil passerade rondellen som ligger mellan radiohuset och filmhuset. På den tiden jobbade jag på Sveriges Television och jag började fundera lite vagt på om jag skulle försöka få till något teveprogram som byggde på min föreställning om den där sången och den där bilden.

Åren fortsatte att gå. Jag jobbade med många program, mest konserter och dokumentärer. Tempot var högt och arbetet stressigt. En dag insåg jag att det var dags för mig att sluta som fast anställd vid SVT och börja ta det lite lugnare. Jag flyttade till Jämtland och jobbade med radio i en betydligt lugnare arbetstakt.

En vinter på nittiotalet kom kylan plötsligt. Storsjön, som med en vik nådde fram till byn där jag bodde började frysa till mycket hastigt. Man kunde höra isen sjunga eller råma som den bland gör. Jag lyssnade fascinerad till dessa ljud som ibland kom nära, ibland långt bortifrån och återigen började jag fundera på sången ur fjärran. Jag skrev en dikt som till att börja med var ganska lång men så småningom fick den ett mera visartat format.

Några år före millennieskiftet hände det sig att Anders Hedén frågade om han fick titta i min byrålåda. Jag hade antytt att jag kanske hade några dikter liggande där av vilka några kanske kunde sjungas. Anders tog med sig sina vänner Kiki Korhns-Aspegren och Pedro Blom. Det blev en föreställning som hette Sten Hur The Movie som så småningom blev en CD.

Där finns bland annat en sång som heter Den existentiella sången och i slutet av den sjunger Kiki en liten textlös stump som hon själv har hittat på. Jag tyckte det lät så vackert så jag gärna skulle vilja använda hennes röst till något textlöst i ett annat sammanhang.

Sen är det så att det finns ett stycke musik som hör till mina absoluta favoriter i den klassiska repertoaren och det är adagiosatsen i Franz Schuberts stråkkvintett i C-dur. Och nu började jag fundera över om inte denna nästan överjordiskt sköna musik är som en tolkning av begreppet sång ur fjärran. Förstafiolstämman är ganska egendomlig, den är ingen melodi i egentlig mening, den klingar som ett rop, kanske ett fågelläte. Det finns inspelningar av det här stycket där jag tycker att förstafiolisten helt har missuppfattat vad det rör sig om - han försöker spela det som om det var en melodi. Men det är det inte. Och nu började jag fundera över om jag inte skulle försöka bygga något på harmonierna i detta stycke. Jag lyckades hitta ett ställe där man skiftar ett ackord från dur till moll och på så vis kommer man tillbaka till det första ackordet och det hela blir en grundval för en komposition med flera strofer. Jag började experimentera med att göra en melodi som kunde binda ihop Schuberts harmoniföljd med min text och efter några försök hade jag den klar. Och den där förstafiolstämman tänkte jag mig att Kiki skulle sjunga, det skulle bli en lagom konkret bild av

den sång ur fjärran som jag var ute efter.

Jag ville att Anders skulle sjunga texten, så jag rådgjorde med honom om en lämplig tonart, och skrev ett partitur för stråkorkester och två sångstämmor. När jag skulle fylla sjuttio år framställde jag en önskan till Ovikens kammarorkester, där jag är medlem sedan många år, att jag skulle få en inspelning av sången i födelsedagspresent. Det gick dom med på, och inspelning av orkesterdelen gjordes i anslutning till en repetition. Sångpåläggen med Anders och Kiki gjordes sedan hemma hos mig.

Nu var sången klar att läggas ut på myspace.com/andersssonsong och sedan även på poeter.se. Nu fick jag lust att kolla lite mer på nätet efter Hodler, och där återfann jag bilden som jag sett för mer än fyrtio år sedan.

Där fanns fler bilder av Hodler och nu började jag experimentera med att göra en video. Eftersom det talas om rymden och havsdjupen i texten letade jag fram bilder från NASA som jag tyckte stämde med mina inre bilder och så småningom blev videon klar. Jag hade gärna lagt den på youtube.com/stenhur där jag tidigare har lagt en del video, men eftersom nedladdningen misslyckades gång på gång provade jag i stället att lägga den på facebook och där fastnade den.

Nu är det ju inte så att jag skulle betrakta detta som någon definitiv tolkning av begreppet sång ur fjärran. Men historien om mitt äventyr med en bild har lett mig att fundera lite om hur olika konstarter kan påverka varandra. Kanske var Hodlers målning från början en tolkning av en dikt eller en sång. Söker man på Lied aus der Ferne får man fram flera dikter som heter så. Tonsättningar finns både hos Beethoven och Schubert. Hos mig blev bilden en dikt som småningom med draghjälp från Schubert blev en melodi som så småningom återförenades med bilden. På något sätt känns det som om en cirkel slutits. Men hur sången ur fjärran egentligen klingar är fortfarande lika gåtfullt.

Tyvärr går det inte att lägga en länk här som leder direkt till videon. Men på min bloggsida stenhur.blogga.nu under datumet 2010-08-19 ligger den här texten och en länk som förhoppningsvis fungerar

Texten är utskriven från [Poeter.se](https://poeter.se)

Författaren stenhur med [Poeter.se](https://poeter.se) id #23469 innehar upphovsrätten